HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

כדאמרי אינשי ואי בעי אפילו טובא נמי מפנין א)ומאי ב)אבל לא את האוצר שלא יגמור כולו (ג) דילמא אתי אשווי גומות אבל אתחולי מתחיל ומני ר"ש היא דלית ליה מוקצה ת"ר ג)אין מתחילין באוצר תחילה אבל עושה בו שביל כדי שיכנס ויצא עושה בו שביל והא אמרת אין מתחילין הכי קאמר עושה בו שביל ברגליו בכניסתו וביציאתו תנו רבנן תבואה ד)צבורה בזמן שהתחיל בה מע"ש מותר להסתפק ממנה בשבת ואם לאו אסור להסתפק ממנה בשבת דברי ר"ש ר' אחא מתיר כלפי לייא אלא אימא דברי ר' אחא ה)ורבי שמעון מתיר תנא כמה שיעור תבואה ו)צבורה להתך בעא מיניה רב נחומי בר זבריה מאביי שיעור תבואה ז)צבורה בכמה אמר ליה הרי אמרו שיעור תבואה צבורה לתך איבעיא להו הני ארבע וחמש קופות דקאמר בארבע וחמש קופות אין טפי לא אלמא למעוטי בהילוכא עדיף או דילמא למעוטי משוי עדיף ת"ש דתני חדא מפנין אפילו ארבע וחמש קופות של כדי שמן ושל כדי יין ותניא אידך בעשר ובחמש עשרה מאי לאו בהא קמיפלגי דמר סבר מעוטי בהילוכא עדיף ומר סבר מעוטי במשוי עדיף לא ח)דכ"ע מעוטי בהילוכא עדיף ומי סברת בעשר ובחמש עשרה אקופות קאי אכדין קאי ולא קשיא הא דמשתקלי חד חד בקופה והא דמישתקלי תרי תרי והא דמשתקלי תלתא תלתא ובדקורי דהרפניא איבעיא להו הני ארבע וחמש דקאמר אע"ג דאית ליה אורחין טובא או דילמא הכל לפי האורחין ואת"ל הכל לפי האורחין חד גברא מפני לכולהו או דילמא גברא ט) גברא מפני לנפשיה ת"ש דאמר רבה אמר רבי חייא פעם אחת הלך רבי למקום אחד וראה מקום דחוק לתלמידים ויצא לשדה ומצא שדה מלאה עומרים ועימר רבי כל השדה כולה י)(שמע מינה הכל לפי האורחין) ורב יוסף א"ר הושעיא פעם אחת הלך ר' חייא למקום אחד וראה מקום דחוק לתלמידים ויצא לשדה ומצא שדה מלאה עומרים ועימר ר' חייא כל השדה כולה יא)שמע מינה הכל לפי האורחין ועדיין תבעי לך חד גברא מפני ליה לכולא או דילמא כל גברא וגברא מפני לנפשיה ת"ש ועימר רבי ולטעמיך רבי בדנפשיה עימר יבאלא צוה ועימר ולעולם כל חד וחד מפני לנפשיה: מפני האורחין וכו': א"ר יוחנן יגגדולה הכנסת אורחין כהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין ומפני בטול בית המדרש ורב דימי מנהרדעא אמר יותר מהשכמת בית המדרש דקתני מפני האורחין והדר ומפני בטול בית המדרש יאמר רב יהודה אמר רב יגדולה הכנסת אורחין מהקבלת פני שכינה דכתיב יזויאמר יא(ה') אם נא מצאתי חן בעיניך אל נא תעבר וגו' א"ר אלעזר בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת ב"ו אין קטן יכול לומר לגדול המתן עד שאבא אצלך ואילו בהקדוש ברוך הוא כתיב ויאמר יב(ה') אם נא מצאתי וגו' אמר רב יהודה בר שילא א"ר אסי א"ר יוחנן יגששה דברים אדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן הכנסת אורחין וביקור חולים יג)ועיון תפלה והשכמת בית המדרש והמגדל בניו לתלמוד תורה יד)והדן את חברו לכף זכות איני והא אנן יהתנן אלו דברים שאדם עושה אותם ואוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הן כיבוד אב ואם וגמילות חסדים והבאת שלום שבין אדם לחברו ות"ת כנגד כולם טו[הני אין מידי אחרינא לא] הני

אחסור לנפשפשי. להכיל לבהמתו: לנפי ליה. כנגד היכן פונה הדבר הזה האמור להיפך ר"ש מתיר מוקצה בכל מקום וכאן הוא ממעיר: היכן כגון מצי לנהרא כגני ליה דברכות (דף נמ.): נאך. מצד גזיר מהכי לאו אוכל הוא: נאך. מני כול הוא ט"ו אמין: נד' וכ' קופות אין טפי לא. בקופות עצמן הוא יפנה וימלאם אם ירצה או שמא בכתפו שיעור קופה בפעם אחת אבל טפי להלך יותר מכ' פעמים כגון לפנות בכלים קטנים וירבה בהילוך לא: למעוטי בהילוכא עדיף. ומע"ג דאפשר למשוי מעוטי משוי עדיף. ואם תמצא לפנות בכלים קטנים כשיעור כ' קופות מותר. ולרב מסקת קבעי לה לאמר ה' לוקמ': כי' וכ"ו. קס"ד לקופות קאי לומר שאפשר בקופות קטנות וילכה בהילוך: אכדין קאי. ולא פליגי והכי קאמר כי' בע"ו יפנה בחומן ה' קופות: הא דמשתקלי תרתי תרתי בקופה. הך דתניא ד' וה' ולא נתת למניינא דכדין חייבי בכדין גדולים דמשתקלי תלתא בקופה והך דתנן כי' וע"ו חייבי בכדים בינוניים וכדין קטנים עבר כמשתקלי תרי תרי בקופה ט"ו כמשתקלי תלתא תלתא בקופה דקטנים: כי דקורי דהרפניא. ט) ככדין של הרפניא: איבעיא להו. פניא מקום לתלמידים להושיב: ועימר. פנה את העומרים וכרמלית הוא ופחות פחות מד' אמות: ת"ש ועימר רבי. תלמוד גדול פניהו: רבי נפשיה עימר. בתמיה וכי תורחים דנפיק בהכי: להשכמת ביהמ"ד. מדאמרי להו בתמני כי הדדי: מהשכמת בית המדרש. תנן דילן מקדמה ברישא: אל נא תעבור. והמיחו ולכך לקבל האורחים: ועיון תפלה. לכוין בתפלתו:

ה"ג

של כדי שמן ושל כדי יין. והא דתנן בפ' המניח (גיטה דף כט.): **כדי יין** לא יגיסנה בפל ובקופה אלא טוענה ממקום לחוק למיחזי כעובדין לחול אבל הכא בצינעה: **דכולי עלמא בהילוכא עדיף.** לא מצי למימר למעוטי במשוי עדיף להכי לקתני ד' וה' קופות לא מצי בעבר וט"ו כשיעור ה' קופות ות"ת והא תנן בפרק יין נזדין (שם דף כה.)ב שמטה בשדה לא יגיסנה במוט ובמוטה אלא מגיסה בהילוכא לאיביאים אף על גב דמפיק בהילוכא התם שאני לאיכא טירחא יותר מדאי להגיסה אלימא ת"ק משום דמיחזי כמוליכה למכור בשוק והא לתמרין בריש שולל (לקמן דף קמח.) היכי ליעבד דמליא בתבנא רבא תימלי בתבנא זוטא קא משכח רבא בהילוכא דמליא בתבנא זוטא תמלא בתבנא רבא קא משכח בתבנא זוטא תמלא בתבנא רבא או בתבנא זוטא קבה להם לצנוע משום שנאגו: **אע"ג דאית ליה אורחין טובא או דילמא הכל לפי האורחין.** מכאן יש להוכיח דהא דתנן בתמיתין ד' וה' קופות הוי לפי' בצבול מדם אחד דאי הוי נמי לפי האורחין אמאי נקט ד' וה' ועוד מדלא מספקא ליה מי חד מפני כולהו או כל חד לנפשיה מדלא נקט ד"ל הכל לפי האורחין משמע הא אם אמר לך על גב דליתמרמו ליה אורחין טובא ליכא למיספקוך ומי ממרין ד' וה' קופות הוי לפי האורחין אכתי ליכא לספוקי מי חד גברא מפני לכולהו או כל חד מפני לנפשיה מדלא משמע דפשיטא ליה דד' וה' אינן לפי האורחין מדלא מפילו לצורך חדם אחד.

ולטעמיך רבי בנפשיה עימר. פי' כל הסדה כולה:

דכתיב ויאמר ה' אם נא מצאתי חן וגו'. קסבר כמאן דאמר בפצועות (דף נה:) דאמי' אסם קדם לאיכא מאן דאמר אסם שהוא מוג שלמלאכים היה מלבר שהיה מזמינם:

אובל מפירותיהן בעולם הזה. בפ"ק דקדושין (דף נע:) אמר' שקולה מכרעת דשכר מצות בהאי עלמא ליכא:

רבינו חננאל (המשך)

מפני האורחין, אע"ג דאית ליה אורחין הרבה אין לו רשות לפנות יותר מזה השיעור, או דילמא הכל לפי האורחין. ועוד בעיא אחרת, כשמפנין אחד מפנה לבולן, או כל אחד מפנה לעצמו. ואיפשיטא שמעתא הכל לפי האורחין, אם יש לו אורחין הרבה מפנין להן כל צורכן. ובאנו לדקדק מדקתני ועימר רבי את כל השדה [נ"א: את השדה כולה], שאחד מפנה לכולן, ולא עמד, וכי ר' בעצמו עימר אלא צוה ועימרו, ולעולם כל חד וחד לנפשיה. וכיון דלא אפשיטא בהדיא, [אי] חד מפנהו לכולהו, מחמרינן לפנויי כל (ד)חד וחד לנפשיה, דאיסורא הוא וסתמא לחומרא והנכון לפנות כל אחד לעצמו. ומסתייעא הא מילתא מהא דא"ר חנינ' פעם אחד הלך רבי למקום אחד ומצא מדבר של אבנים ואמר לתלמידיו צאו וחשבו כדי שנשב עליהן למחר, ולא סמך [רבי] במחשבתו שלו

כמה שיעור תבואה לתך. דלתך הוא חצי כור והוא ט"ו, כי הכור הוא ל' סאה. והכור והחומר מדה אחת. כי תרגום חומר כורא כמו שאתה מוצא ביחזקאל [מה] האיפה והבת תוכן אחד להם, ואמר התרגום מכילת רביתא טוקס חד יהי לכון, סכום הלת סאין למיסב מעשר כורא. הרי נתברר לו מיכן כי החומר הוא כור וכי הבת היא ג' סאין, ואמר אחר כך כי עשרת הבתים חומר, נמצא שיעור הכור ל' סאין. ושם אמר [הושע ג] וחומר שעורים ולתך שעורים, ואמרו חכמינו בפרק גיד הנשה [חולין דף צב:] אלו ארבעים וחמשה צדיקים. החומר ל' ולתך ט"ו הכל מ"ה. נתקיים לך כי הכור הוא שני לתכים.

רב נסים גאון

מוסף תוספות

א. והכא גבי אורחין שרינן לפנות כדי יין אפי' בקופות. ליעו"ק. ב. גבי בהמה מסוכנת. תוס' בחלין ג. אלמא תרוייהו שקולין. תוס' בחלין. ד. אבל בדבר שאינו נוהג תדיר, שפיר מבעיא ל"י לכתחילה הי מיניהו עדיף. תוס' בחלין.

עין משפט נר מצוה

ב א מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה טו טוש"ע שם:
ג ב ג מיי' שם הלכה יד וטו:
ד ד טוש"ע שם סעיף ב:
ה ה ו מיי' ומפנ' שם טוש"ע שם ס"ג:
ו ז מיי' פי"ד מהלכות שבת הלכה ב:
ז ח שמג עמין יב:
ח ט מיי' פ"ב מהלכות דעות הלכה ז ובפ"ג מהלכות שבתדמין הלכה י טוש"ע ח"מ סימן ז סעיף י:
ט י מיי' פ"ג מהלכות ת"ת הלכה ג שמג שם טוש"ע י"ד סימן רמו סעיף יח:

מוסף רש"י

שלא יגמור כולו. שם בחלין אלכע אלכע מכיל מן ממש קופות, שהמיהו לו במקום שיש יותר, כאן לא המיהו לפחות כולן ולגמור את הלפה, דלמא הוי בה גומא ומשוה לה (ביצה לו:). **והדן את חבירו לכף זכות.** על כל שמשמע עליו לומר שנתכוין לטובה עד שתדע בניהול שהיו כן, שאם תאמר מדין הן ידינו לומך מן השמים לזכות (אבות פ"א מ"ו).

רבינו חננאל

ולתך זה האמור כאן, הוא שיעור הקופות ששנינו במשנתינו. ואע"ג דלא איתאמרא בהדיא בגמרא דילן, הא איתפרש בתלמוד א"י, ר' זעירא שאל לר' יאשיה כמה שיעור הקופות, א"ל נלמוד סתום מן המפורש דתנינן תמן בג' קופות של ג' ג' סאין תורמין את הלישכה, ושיעור לתך חצי כור והוא ט"ו סאין. נמצא שיעור המשנה והברייתא שיעור אחד, וכדאוקמא רב חסדא למתניתין ד' מה', והכין שמעתא דא סלקא. ועלה קמבעיא לן מעוטי בהילוכא עדיף או מעוטי במשוי עדיף. ואמרינן ת"ש דתני חדא מפנין אפילו ד' וה' קופות של כדי יין וכדי שמן, ותניא אידך בעשר ובחמש עשרה, ושיעורם אחד הם וכדכר קאי ולא אקופות, והא מתניתא דקתני חמש הכין פירושא, חמש כדות גדולות שאין מכילה הקופה יותר מכדה אחת, והא מתניתא דקתני בעשר ובחמש עשרה, בעשר כדות בחמש קופות והן בינוניות שנמצאו ב' כדות בכל קופה, והא דתני ט"ו ג' כדות בכל קופה. והא דמשתקלי תלת כדי בכל קופה כגון דקורי הרפניא, פי' כדות שעושין בהרפניא והן קטנות ונוטלות ג' ג' בקופה, שנמצא שיעור משקל כל כדה קטנה סאה והבינונית סאה וחצי, והגדולה ג' סאין. **ותוב איבעיא לן הני דקא מפנינן ד' או ה' קופות**